

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21.09.1987, sp. zn. 11 To 73/87, ECLI:CZ:NS:1987:11.TO.73.1987.1

Číslo: 43/1989

Právní věta: Oznamí-li obhájce vyšetřovateli, že se chce účastnit všech vyšetřovacích úkonů (§ 165 odst. 4 tr. ř.), je vyšetřovatel povinen sdělit mu včas dobu a místo každého vyšetřovacího úkonu, nejde-li o úkon neodkladný, a to bez ohledu na to, zda úkon provede sám nebo požádá o jeho provedení dožadovaný orgán přípravného řízení. Je porušením práva obviněného na obhajobu (§ 2 odst. 13, § 165 odst. 1 tr. ř.), pokud je v přípravném řízení doplňováno vyšetřování výslechem svědka, aniž byl obhájce předem uvědoměn o době a místě konání výslechu, ačkoliv požádal vyšetřovatele o účast na vyšetřovacích úkonech. Taková vada je důvodem pro postup podle § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř., jestliže jsou jí postíženy úkony, které jsou pro rozhodnutí soudu významné, a obviněný (popř. i obhájce v případech uvedených v § 41 odst. 4 tr. ř.) trvá na jejich opakování za účasti obhájce.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 21.09.1987

Spisová značka: 11 To 73/87

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Vyšetřování

Předpisy: 141/1961 Sb. § 2 odst. 13

§ 165 odst. 1

§ 165 odst. 4

§ 188 odst. 1 písm. f

§ 41 odst. 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 43

Oznamí-li obhájce vyšetřovateli, že se chce účastnit všech vyšetřovacích úkonů (§ 165 odst. 4 tr. ř.), je vyšetřovatel povinen sdělit mu včas dobu a místo každého vyšetřovacího úkonu, nejde-li o úkon neodkladný, a to bez ohledu na to, zda úkon provede sám nebo požádá o jeho provedení dožadovaný orgán přípravného řízení.

Je porušením práva obviněného na obhajobu (§ 2 odst. 13, § 165 odst. 1 tr. ř.), pokud je v přípravném řízení doplňováno vyšetřování výslechem svědka, aniž byl obhájce předem uvědoměn o

době a místu konání výslechu, ačkoliv požádal vyšetřovatele o účast na vyšetřovacích úkonech. Taková vada je důvodem pro postup podle § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř., jestliže jsou jí postíženy úkony, které jsou pro rozhodnutí soudu významné, a obviněný (popř. i obhájce v případech uvedených v § 41 odst. 4 tr. ř.) trvá na jejich opakování za účasti obhájce.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČSR z 21. 9. 1987 sp. zn. [11 To 73/87.](#))

Nejvyšší soud ČSR zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost městského prokurátora v Praze proti usnesení městského soudu v Praze z 5. 8. 1987 sp. zn. 3 T 16/87.

Z odůvodnění:

Obžalobou městského prokurátora v Praze byl obviněný R. P. stíhán pro trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák., jehož se měl dopustit tím, že dne 18. 5. 1987 v přesně nezjištěné době kolem 22,15 hod. v prvním patře domu č. 5 v Praze 7, Letohradské ulici, po předchozí hádce a vzájemné potyčce napadl svoji družku L. Ž., kterou v obývacím pokoji jejího bytu v úmyslu ji usmrtit třikrát bodl velkou silou nezjištěným kuchyňským nožem do levé strany krku, kde jí způsobil bodnožezné rány, zasahující hltan, hrtan, chrupavku štítnou a krkavici, což mělo za následek smrt poškozené v důsledku vdechnutí krve do hrtanu, průdušek a plic.

Městský soud v Praze usnesením sp. zn. 3 T 16/87 podle § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř. vrátil věc městskému prokurátorovi v Praze k došetření a dále vyslovil, že z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b), c) tr. ř. obžalovaného ponechává ve vazbě. Rozhodnutí o vrácení věci odůvodnil tím, že věc není dostatečně objasněna ze všech hledisek, která soud potřebuje pro svoje rozhodnutí a přípravné řízení nebylo provedeno podle zákona. První nedostatek spatřuje v provedení důkazu - výslechu svědka P. P. Uvádí, že v tomto případě jde o důkaz značného významu, neboť tento svědek hovoří o skutečnostech, které mu sdělil obviněný ke způsobu spáchání činu, jakož i k jeho motivaci. Obviněný naproti tomu čin popírá. Důkaz výpovědi svědka P. P. byl však proveden v rozporu se zákonem, neboť o konání výslechu tohoto svědka nebyl vůbec vyrozuměn obhájce obviněného, a proto se ho nemohl zúčastnit.

Další nedostatek přípravného řízení v této věci spatřuje soud v neúplnosti skutkových zjištění, o které se opírali znalci z oboru zdravotnictví - odvětví psychiatrie při vypracování posudku o úrovni duševního zdraví obviněného.

Za nedostatek přípravného řízení městský soud v Praze považuje konečně i skutečnost, že nebyl orgány přípravného řízení jako svědek slyšen soused obviněného O. S., neboť jeho výpověď by mohla podstatnou měrou přispět k řádnému objasnění věci.

Proti tomuto usnesení stran výroku o vrácení věci k došetření podal stížnost městský prokurátor v Praze. K první výše uváděné otázce poukázal na že výslech svědka P. P. (bratra obviněného) byl prováděn dožadáním na KS SNB v Českých Budějovicích, a proto nebylo účelné obhájce o tomto úkonu uvědomovat. Z tohoto důvodu ve stížnosti navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR napadené usnesení ve výroku o vrácení věci k došetření zrušil a městskému soudu v Praze uložil, aby o věci jednal a rozhodl.

Nejvyšší soud ČSR podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž mohl městský soud v Praze podat stížnost, a řízení, které napadenému usnesení předcházelo, a shledal, že stížnost není důvodná.

Městský soud v Praze postupoval v souladu s ustanovením § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř., když věc vrátil městskému prokurátorovi k došetření. Smyslem předběžného projednání obžaloby je mimo jiné prověřit, zda výsledky přípravného řízení dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud;

jde o to, aby předmětem projednávání v hlavním líčení se nestala věc dostatečně nevyšetřená. Jak městský soud v Praze ve svém rozhodnutí správně uvedl, věc není dostatečně objasněna ze všech hledisek, která soud potřebuje pro své rozhodnutí, a při shromažďování důkazů se vždy nepostupovalo v souladu se zákonem.

Především je třeba poukázat na to, že v přípravném řízení v této věci došlo k závažnému porušení zákonných práv obviněného na obhajobu. Právo na obhajobu přitom patří v trestním řízení k nejdůležitějším právům obviněného. Je významnou zárukou všech jeho ostatních práv a rovněž toho, že v jeho věci se bude postupovat podle příslušných procesních předpisů a bude vydáno spravedlivé rozhodnutí odpovídající zákonu. Ve smyslu § 165 odst. 4 tr. ř. obhájce obviněného dne 25. 5. 1987 oznámil vyšetřovateli, že se chce zúčastnit všech vyšetřovacích úkonů důkazní povahy, především pak výslechů obviněného i svědků a zároveň požádal, aby byl vyrozuměn o termínech jejich konání. Bylo proto zákonnou povinností vyšetřovatele, aby čas a místo konání každého takového úkonu obhájci včas sdělil. Zde je třeba zdůraznit, že tuto povinnost vyšetřovatele nelze chápat tak, že obhájci pouze k jeho dotazu týkajícího se konkrétního vyšetřovacího úkonu sdělí čas a místo konání toliko tohoto úkonu, ale že bez vyzvání takto postupuje u všech vyšetřovacích úkonů, resp. zejména u těch, které obhájce výše uvedeným způsobem vymezil. O konání výslechu svědka P. P. nebyl však obhájce vyšetřovatelem vůbec vyrozuměn. Povinnost vyšetřovatele nemůže být dotčena ani tím, že o provedení tohoto důkazu byl požádán dožadáný orgán přípravného řízení.

Účast obhájce na vyšetřovacích úkonech podle § 165 tr. ř. je právem, nikoli povinností obhájce. Toto právo nemůže vykonávat proti vůli obviněného (nejde-li o případ uvedený v § 41 odst. 4 tr. ř.). Z povahy věci proto vyplývá, že nelze opakovat ani nařídit opakování vyšetřovacího úkonu za účasti obhájce, nechce-li obviněný, aby se obhájce opakovaného úkonu zúčastnil. Jestliže tedy vada vyšetřovacího úkonu záleží v tom, že úkon byl proveden s porušením práva na obhajobu bez účasti obhájce, bude třeba opakovat vyšetřovací úkon, jen navrhne-li obviněný, aby se úkon opakoval za účasti obhájce. Takový návrh by měl obviněný učinit zásadně nejpozději do doby, kdy se seznámil s výsledky vyšetřování. Jestliže vada přípravného řízení k návrhu obviněného na doplnění vyšetřování opakovaním vadně provedených vyšetřovacích úkonů v přítomnosti obhájce nebyla již odstraněna vyšetřovatelem podle § 166 odst. 5 věta za středníkem tr. ř. anebo postupem prokurátora podle § 174 odst. 2 písm. c), d) tr. ř., je důvodem k předběžnému projednávání obžaloby podle § 186 písm. e) tr. ř. a k vrácení věci podle § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř. prokurátorovi k došetření, a to tehdy, je-li toho třeba k odstranění této vady přípravného řízení proto, že vadou jsou postiženy úkony, které jsou pro rozhodování soudu významné (srov. stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR [Tpjf 81/78](#) uveř. v č. 1/1979 sb. rozh. tr.).

Výpověď bratra obviněného, svědka P. P., třeba hodnotit jako významný důkaz pro zjištění skutečného stavu v této věci a pro rozhodnutí o vině obžalovaného. Tento svědek, jak již bylo rozvedeno v napadeném usnesení, mj. uvedl, že se mu obviněný krátce po činu nejen svěřil, že poškozenou zabil, a žádal o radu, co má dále dělat, ale vyjadřoval se i k motivaci tohoto svého jednání.

Z uvedeného je patrné (při respektování výše citovaného stanovisko), že postup městského soudu v Praze podle § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř. je v daném případě správný. Odvolací soud ovšem dodává, že povinností předsedy senátu před předběžným projednáním obžaloby v této věci bylo při řešení otázky účasti obhájce při výslechu svědka P. P., resp. též svědka M. M., zjistit postupem podle ustanovení § 185 odst. 2 tr. ř. stanovisko obviněného k provedení vyšetřovacího úkonu bez přítomnosti obhájce.

V další části rozhodnutí se Nejvyšší soud zabýval dalšími důvody pro rozhodnutí městského soudu v Praze podle § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř.